

Om religionsmøde-kvalifikationer

af Hans Hauge

Folkekirke og Religionsmøde er en organisation, som har nedsat en tænketank. Organisationen har visioner, for det skal man have i dag. Dernæst betjener den sig af alle de plusord, som man også helst skal betjene sig af. Det er ord som *dialog* og *mangfoldig* og ikke mindst det ord, som alle bruger: udfordringer. Alt er en udfordring. Det kommer fra amerikansk politisk korrekt sprogbrug, hvor mennesker ikke er handicappede, men *physically challenged*. Og en rumraket hedder *Challenger*. Og et triatlon-løb hedder *ChallengeDenmark*.

De andre religioner er nu blevet en udfordring ligesom alt andet. Men er de det? Altså en udfordring? Måske en mindre vigtig udfordring, men sandelig ikke den største. Udfordring er et ord, der dækker over fare eller trussel. Hvad truer folkekirken? Da ikke religion eller andre religioner, men derimod irreligiøsitet, ateisme, den politiske venstrefløj og ligegyldigheden (dechurking). Tænketanken har valgt et sikkert emne, men der er fare for, at det bliver udenomssnak, fordi den ikke vil tage den reelle udfordring op.

Organisationens tænketank har udsendt en rapport "Vedr. udredning og anbefalinger om religionsmødekvalifikationer i fremtidens uddannelsesforløb for præster i folkekirken". Rapportens største svaghed er dens vaghed. Den taler om en underlig størrelse, der hedder 'samfundet', men den mener vel Danmark. Ved at tale pseudo-sociologisk kommer den til at skrotte historien. Og den undlader totalt at tænke politik og kirke sammen. Ahistorisk og apolitisk er den.

Præster har jo altid mødt andre religioner, men skal der i dag særlige kvalifikationer til? Den religion, præsterne mødte i f.eks. 1950'erne, var folkereligionen. Og den religion gjorde de op med, så godt de kunne ved at konfrontere religionen med evangeliets syrebåd. Senere gjorde teologer som Johannes Aagaard op med de nyreligiøse bevægelser, og religionskritikken udgik fra Dialogcentret i Aarhus. I dag gør man ikke op med noget eller nogen; man, dvs. tænketankens medlemmer, synes, at præsterne skal gå i dialog med de andre religioner, men de andre religioner er stort set kun islam og lidt buddhisme. Jehovas Vidner, baptister, katolikker, mormoner osv. nævnes ikke i rapporten. De er ikke udfordringer. Besøger bisperne aldrig mormontemplet i København? Og lader sig filme dér?

Jesus nævnes kun et sted i rapporten, idet biskop Marianne Christiansen refererer en muslim, der påstod, at danskerne ikke vidste, hvilken religion de har. "Vi (muslimerne) kender godt Jesus, for han er en højtæret profet, men danskerne kender ham ikke". Nej, det har han ret i. Vi kender ham da ikke. Det ved vi fra Brorsons julesalmer. Og "kender du Jesus?" var noget, en missionsmand kunne spørge om i fortiden, men rapporten er rensat for mission; det er erstattet af vision. Marianne Christiansen kunne have sat denne uvidende

muslim på plads og fortalt ham, at vi ikke ærer Jesus højt – han blev som bekendt korsfæstet – og at han på ingen måde er en profet. Vi har lagt arianske kætterier bag os. "Religionsmøde kristnede danerne". Sådan omskriver Marianne Christiansen historien. Det var mission, som kristnede danerne. Danerne forsøgte at forhindre det, men det lykkedes ikke at holde kristendommen ude. Skal religionsmøde kristne muslimerne? Ikke meget tyder på det. Rapporten er jo ikke indremissionsk. Mission er overgreb, men dialog er – ingenting.

Der bruges både ordene *dannelse* og *uddannelse*, men hvorfor dannelse? Præsterne skal kun gennem uddannelsesforløb og ikke dannelsesforløb. Der arbejdes med noget, der hedder "kontekstuel teologisk dannelse", men ordet *kontekstuel* forklares ikke. Under denne overskrift står der den slags prikker, som en computer kan lave, og så læser vi:

At kunne gennemtænke og tolke kristendommen ind i den komplekse kontekst, der udgøres af et demokratisk og sekulært samfund, hvor forskellige religioner og livssyn spiller en væsentlig rolle.

Her kom en slags forklaring på konteksten. Det er Danmark, men nationen beskrives som et demokratisk og sekulært samfund. Hvorfor "demokratisk"? Det er da ikke noget nyt eller truet. Og "kompleks"? Det rimer på kontekst, men er mest luftguitarsnak. Det er rigtig teologisk at sige "tolke ind i". Betyder "tolke" her: oversætte? Og hvordan gennemtænker man noget ind i en kontekst? Sproget har helt forladt virkeligheden.

I det næste afsnit får vi at vide, at samfundet, der er sekulært, ikke er sekulært, men at der bliver mere religion. Samfundet er sekulært og ikke-sekulært. Mig bekendt har forskellige religioner altid spillet en rolle, men om den er væsentlig, ved jeg ikke. Hvorfor navngives disse forskellige religioner ikke? Hvor mange er der?

3. kapitel hedder: *Nye udfordringer for præsten i et samfund med forskellige religioner og livssyn* skrevet af Anette B. Bennedsgaard. Det er igen en underlig abstrakt måde at skrive om Danmark på, for det er vel det land, der tænkes på med ordet "samfundet"? Vi skal faktisk gætte os til, at det er Danmark, det handler om, men vi får da nævnt Anders Fogh Rasmussen, der ikke havde forstået Luthers toregimentelære, som Ulrick Becker Nissen belærer os om.

Anette Bennedsgaard indleder med denne sætning: "Samfundet har et ambivalent forhold til tro". Det er altså ikke let at finde ud af, hvem der har dette ambivalente forhold og til hvilken tro? Hvad menes: Staten, Grundloven, befolkningen, skolen, kunsten, kulturen? Mener hun civilsamfundet? Markedet? Hun er dog helt på det rene med, at vi afsekulariseres. Hun beskriver dernæst religion som noget, der udbredes af folkekirken og moskeerne. Der er "missionsoffensiv fra både muslimsk og kristen side" – som om det er side by side. Men er det godt, at der er en sådan muslimsk offensiv? Hun har ikke megen fidus til de teologiske uddannelser, der beskrives som reservater. Det gør, at de teologistuderende tror, de befinder sig i et homogent enhedssamfund. Det tror jeg faktisk ikke, de går rundt og tror.

Hun påpeger rigtigt, at vi går fra mindre til mere religion i Danmark, men hun tager fejl, når

hun mener, at vi er gået fra et homogent til et ikke-homogent samfund. Der var religiøs mangfoldighed i Danmark også før i tiden, det blev blot ikke beskrevet med dette intetsigende modeord: mangfoldighed. Mange landsbyer var delt i to uforsonlige lejre mellem missionske og ikke-troende; hvorfor mon der blev bygget valgmenighedskirker? Homogenitet? Religionsmøde? Nej, det var en kamp om sandheden. Og frelsen. Bennedsgaard antyder, at kirken burde være til stede på fitnesscentre. Ja, hvorfor ikke? Fitnesspræster ville da være en innovativ ide – skal præstekjolen skiftes ud med en mankini?

Ulrick Becker Nissen diskuterer forholdet mellem privatsfære og offentligt rum. Forskellen mellem offentlig og privat er selve ideen med det liberale samfund i modsætning til fortidens socialistiske. I dag giver det ikke megen mening at skelne mellem offentlig og privat. Muren imellem dem er brudt ned. Både Bennedsgaard og Nissen nævner flere gange begrebet autenticitet, som var det noget religiøst. Lionel Trillings berømte skelnen i bogen *Sincerity and Authenticity* fra 1972 beskrev det moralske skred fra ærlighed (være tro mod en selv) til det problematiske og moderne begreb om autenticitet. Nissen trækker vist nok på nogle kommunitarister – Trilling var liberal – som M. Walter, og han må vel mene Walzer? Er det meningen, at danske præster skal dannes efter amerikanske kommunitarister (til oplysning: Bill Clinton sværmede for kommunitarismen)? Kommunitarister har våde drømme om de tabte fællesskaber. De er antimodernister.

Det hele koges ned til, at præsten kommer et sted fra og ikke kommer med et View From Nowhere, som er en titel på en bog af den jødisk-amerikanske filosof Thomas Nagel, som ikke nævnes. Også hos Nissen er der et afsnit, der hedder Udfordringer for præsten. Nissen lægger afstand til tanken om konsensus, og det er en god ting, men hvorfor "liberale positioner" kan være undertrykkende, kan jeg ikke forstå? Han arbejder også med en forestilling om "det profetiske vidnesbyrd", der går ud på, at præsten skal modsige livssyn og tendenser i samfundet. Præsten skal sige fra. Kunne det være at modsige det, at Danmark modtager for mange migranter? Hans skelnen mellem Aeropagos-præsten og præsteskabsmotivpræster – Første Petersbrev – forekommer som noget af det bedste i hele rapporten.

Men lad os lige tage Bennedsens tomme diagnose en gang til:

At kunne gennemtænke og tolke kristendommen ind i den komplekse kontekst, der udgøres af et demokratisk og sekulært samfund, hvor forskellige religioner og livssyn spiller en væsentlig rolle.

Problemet er da ikke, at forskellige religioner og livssyn spiller en væsentlig rolle, men derimod at de ikke gør. Det gør derimod kulturelle og politiske forskelle.

Problemet med indvandringen er: jo flere indvandrere, jo færre medlemmer af folkekirken. Hvis man altså er tilhænger af folkekirken, er det et problem, men det er der færre og færre, der er. Omtrent halvdelen af danske præster stemmer på partier, der vil nedlægge folkekirken. Det ville da være vigtigt, at Marianne Christiansen oplyste, hvad hun er politisk og ikke skjulte det. Politik er i et demokratisk samfund altid partipolitik.

Hvis man ikke er tilhænger af folkekirken, da er indvandringen en gave, for den forandrer samfundet og folkekirken. Hvorfor tror man, at stat og kirke er adskilt i Sverige og på vej til at blive det i Norge? Det er åbenbart, at hvis man placerer 100 asylansøgere i en landsby på 100 mennesker, så går medlemstallet ned med 50 procent.

Problemet er også kulturlivet og centrum-venstre i det politiske system: især De Radikale, SF, Alternativet og Enhedslisten. Kulturen først. Kulturlivet er totalt uinteressert i kirken, på nær når det kan bruge kirkerum til koncerter, for der jo sådan god stemning i en kirke. Kirken eksisterer ikke for kunsten, mens kirken er åben, næsten tilbedende, over for og af den selvsamme kunst. Selvpinende lukker den f.eks. Henrik Nordbrandt eller Benny Andersen ind i kirkerummet, vel vidende at de hader og foragter kirken og Danmark. Tænketanken burde langt snarere koncentrere sig om politikermøde. Der er Radikale, som vil afskaffe helligdage – og kongehuset. Partiet vil adskille stat og kirke. De Radikale er et langt større problem end muslimerne, der ikke ytrer den slags radikale ønsker. Det er da et langt større problem at have en præst der er med i De Radikale, end en der måske tror på reinkarnation, for denne tro har ingen praktisk betydning.

Socialdemokraterne er også på vej mod at ville adskille stat og kirke; og Alternativet og SF vil også. Med andre ord: det er den politiske venstrefløj, der er præsternes største udfordring. Det er som bekendt de borgerlige partier, der i dag værner om folkekirken, det er de borgerlige, der går i kirke, og det var det, som kom til udtryk i regeringsgrundlagets "Danmark er et kristent land". Det betyder, at regeringen vil bevare folkekirken, som den er. Det skriver man kun, fordi centrum-venstre vil privatisere religionen og fjerne den fra det offentlige rum. Det er ufatteligt, at den omsiggribende humanisme og ateisme ikke nævnes. Eller det fatter man, fordi man satser på de andres religion, for dermed at se bort fra problemerne.

Anders Laugesen skriver, at de præmisser, som vi bygger vor selvforståelse på, er "undergravet". Og hvem undergraver denne selvforståelse? Det politiske venstre, hvem ellers? Laugesens historie er den velkendte om, at engang var "samfundet" (dvs. Danmark) homogent, og nu er det "livstolkningsmæssigt uhomogent". Hal Koch sagde i sin tid, at vi var fælles om det politiske, men ikke det kulturelle. Det har han ret i. Vi har ikke nogen homogen kultur og har aldrig haft det. "Sognet er en af mange rammer for religiøst fællesskab"? Hvad betyder mon det? At gå i kirke er at forlade fællesskabet, der spiller badminton, går i Bilka eller slår græsplæne i kirketiden. Laugesen taler om alle mulige former for "religiøsitet". I den situation skal det atter fremhæves, at kristendommen ikke er en religion, men religionskritisk. Hvad er det, som han taler om, andet end folkereligionen, og det meste af den er ren kitsch og pop.

Kan det virkelig være noget nyt, at der er en tæt sammenhæng mellem religion og politik? Rapporten er apolitisk og derfor tam og ufarlig. Dens analyser af "samfundet" er klicheprægede som dette: "Vi lever nu i et mangfoldigt samfund, og mangfoldighed betyder, at der er 250,000 muslimer, og der bliver flere." Det er et held, at rapporten blev skrevet før

flygtningestrømmen, for så kan enhver forestille sig, hvad de nye udfordringer vil være.